

การพัฒนาศักยภาพประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง
อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
COMMUNITY POTENTIAL DEVELOPMENT IN SUBDISTRICT MUNICIPALITY
DEVELOPMENT PLANING OF THUNG-LUANG SUB-DISTRICT,
VIANG SA DISTRICT, SURAT THANI PROVINCE

ธนสิทธิ์ เมืองแมน/ TANASIT MUNGMAN¹
สุนทร พูนเอียด/ SUNTORN POONEAD²
จตุพล ชูจันทร์/ JATUPON CHOOJAN³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาศักยภาพและเพื่อพัฒนาแผนประชุมปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพของประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.91 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 117 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาของประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวงในระดับมาก ทั้งด้านสภาพการดำเนินงาน ด้านการบริหารประชาคม ด้านการเตรียมพหุภาคี และด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล และมีความต้องการพัฒนาศักยภาพของประชาคมในระดับมาก เรื่องบทบาทหน้าที่ของประชาคม การวางแผนพัฒนาตำบล กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาคม ในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติการ การประเมินผล และการบริหารจัดการ แผนโครงการพัฒนาเทศบาลตำบล นำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นโครงร่างแผนประชุมปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพของประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง ประกอบด้วย 1) ปัญหาและความจำเป็น 2) วัตถุประสงค์ และ 3) เนื้อหา 4 เรื่อง คือ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการประชาคม กระบวนการและเทคนิคการดำเนินงานของประชาคม การวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลของประชาคม การบริหารและการประเมินแผนพัฒนาเทศบาลตำบล เนื้อหาแต่ละเรื่องประกอบด้วย

¹ นักศึกษาริทยญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

³ อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

จุดมุ่งหมาย เนื้อหา เทคนิคการประชุม สื่อ/อุปกรณ์ เวลา และการประเมินผล และผู้รอบรู้เฉพาะทาง จำนวน 10 คน ตรวจสอบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องพบว่า มีความเหมาะสมและสอดคล้องในระดับมาก นำผลการประเมิน และข้อเสนอแนะของผู้รอบรู้เฉพาะทางมาปรับปรุงได้แผนประชุมปฏิบัติการที่สมบูรณ์พร้อมนำไปใช้ทดลองและใช้จริงได้ต่อไป

คำสำคัญ: ศักยภาพ ประชาคม การวางแผน

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine problems and needs for potential development and to develop workshop plan for community potential development of Thung Luang Sub-district Municipality, Viang Sa District, Surat Thani Province. The questionnaire with a reliability of 0.91 was used to collect data from 117 respondents. Data were analyzed with percentage, mean, and standard deviation.

The results showed that the community problems of development planning of Thung Luang Sub-district Municipality was at a high level, in the aspects of performance, community management, multilateral preparing, and sub-district municipality development planning. The need for community potential development was at a high level, in the aspect of community's duties, sub-district development planning, participation process in thinking and decision making, planning, practice, evaluation, and plan management of sub-district municipality development projects. The acquired data were used as outline for workshop plan for community potential development. It consisted of 1) problems and needs, 2) objectives, and 3) content. There were 4 topics: roles and duties of community committees, process and technique of community operation, sub-district municipality development planning of community, and evaluation of sub-district development plan. Each topic comprised goals, content, meeting techniques, media and equipment, time, and evaluation. Ten experts were asked to assess the suitability and consistency of the development plan. It was found that the plan was suitable and consistent at a high level. The evaluation results and recommendations were applied to revise the workshop planning to be ready for further trial and implementation.

Keywords : potential, community, planning

บทนำ

ประเทศไทยได้ดำเนินการพัฒนาประเทศอย่างมีแผนที่เป็นรูปธรรม โดยเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 ปัจจุบันกำลังอยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555 - 2559) ซึ่งได้จัดทำแผนพัฒนาฯ โดยได้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมต่อเนื่องจากแผนพัฒนา ฉบับที่ 8 (2540 - 2544) และเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับและได้ทบทวนกรอบยุทธศาสตร์ แต่ละยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยประเมินสถานการณ์ปัจจุบันวิเคราะห์ประเด็นปัญหาเพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาที่เหมาะสม ซึ่งบางเรื่องอาจต่อเนื่องจากแผนฯ 8 ที่เน้นการพัฒนาคนโดยให้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการรวมตัวกันส่งเสริมความเข้มแข็งส่งเสริมประสิทธิภาพและคุณภาพของทั้งชุมชนและประชาคม เพื่อปรับทิศทางใหม่ที่ต้องทำต่อไปให้เกิดผลในแผนฯ 11 ทั้งนี้ ทุกยุทธศาสตร์ต้องให้ความสำคัญมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันคือการแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อสร้างความเป็นธรรมให้เกิดแก่คนส่วนใหญ่ของประเทศ

ในด้านการจัดระเบียบการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดินโดยอาศัยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งจัดโครงสร้างระเบียบบริหารราชการแผ่นดินไว้ 3 รูปแบบ คือระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค และระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองชุมชนหรือท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งของประเทศ โดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ คือ เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอิสระในการปกครองตนเอง มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม มีงบประมาณรายได้เป็นของตนเองอย่างเพียงพอ มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนเอง มีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมต่อการให้บริการ มีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายแม่บท มีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นหน่วยงานระดับรอง (โกวิทย์ พวงงาม, 2550: 21) สำหรับการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยในปัจจุบันมี 2 ระบบ คือ ระบบทั่วไปซึ่งมีอยู่ 3 แบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล และระบบพิเศษที่ใช้เฉพาะท้องถิ่นบางแห่ง ซึ่งมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา (โกวิทย์ พวงงาม, 2550: 87) ส่วนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลผู้บริหารมักถูกมองว่าเล่นพวกพ้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม อ่างเอาความเป็นตัวแทนของประชาชนมาเสริมสร้างความชอบธรรมในนโยบายของตน มักจะตัดสินใจตามอำเภอใจขาดความรู้ในหลักการและวิธีการ รวมทั้งขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติการสาธารณะ

เทศบาล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารที่ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักการกระจายอำนาจอยู่หลายประการ เช่น เทศบาลถูกแทรกแซงและควบคุมโดยรัฐบาลกลางมากเกินไป ปัญหาความสัมพันธ์ที่ไม่ชัดเจนระหว่างรัฐบาลกลางกับเทศบาล ปัญหารูปแบบโครงสร้างของเทศบาล ปัญหาประชาชนขาดความสนใจทางการเมือง การที่เทศบาลมีงบประมาณจำกัด และปัญหาจากการที่กระทรวงมหาดไทยและประชาชนทั่วไปให้ความสนใจน้อยที่สุดในแง่ของการปฏิรูปองค์กร เนื่องจากถูกมองว่าเทศบาลเป็นหน่วยงานที่มีประชาธิปไตยสูงกว่ารูปแบบการปกครองท้องถิ่นอื่น (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2544: 122-126) ปัจจุบันรัฐบาลได้แบ่งเทศบาลออกเป็น 3 แบบ คือ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล แต่ละระดับต่างกันที่ความเจริญ เศรษฐกิจ และจำนวนประชากร และได้กำหนดโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ให้เทศบาลเป็นผู้จัดทำเองตามบทบาทหน้าที่ที่มากขึ้นขึ้นอยู่กับแบบเทศบาลจากการที่รัฐบาลได้มอบอำนาจหน้าที่ให้เทศบาลเป็นผู้จัดเก็บรายได้เองและตามที่รัฐบาลจัดสรรเงินอุดหนุนให้นำรายได้มาจัดทำแผนพัฒนาและตราเป็นเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อนำมาใช้จ่ายในปีงบประมาณนั้น ๆ ในการจัดทำงบประมาณคณะผู้บริหารเทศบาลมักทำโครงการตามความคิดของตนเองและตามความคิดของสมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายบริหาร (ฝ่ายรัฐบาล) มากกว่าความต้องการของประชาชน เพราะถ้าเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีสภาเทศบาลไม่รับหลักการจะทำให้ผู้บริหารหลุดพ้นจากตำแหน่งได้ (พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 62 ทวิ) สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้การพัฒนางานเทศบาลไม่ตรงตามเจตนารมณ์ความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาล จึงทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่ายในรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ประชาชนกับเทศบาลไม่มีความผูกพันซึ่งกันและกัน การพัฒนางานเทศบาลที่ผ่านมาประชาชนยังมักจะถูกจัดบทบาทเป็นเพียงผู้รับผลของการพัฒนาโดยยังคงไม่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาอย่างแท้จริง แม้ว่าจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมก็คือ การพัฒนาประชาชนให้มีความสามารถในการกำหนดความต้องการของตนเอง กำหนดทางเลือกให้การพัฒนาชุมชนของการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็นหนทางสำคัญที่จะพัฒนาจิตสำนึกของประชาชนให้สูงขึ้นและดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้องอีกด้วย อีกประการหนึ่งคือ ประชาชนเป็นเจ้าของพื้นที่ย่อมรู้ซึ่งถึงรายละเอียดของปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหาบางประการที่ตนเองยังไม่สามารถเป็นผู้ปฏิบัติได้ ดังนั้น หลักการที่สำคัญมากที่สุดที่ใช้ในการพัฒนาคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ซึ่ง วันชัย บุญยสุรัตน์ (2542: 73-77) ได้กล่าวไว้ว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาชุมชนคือหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน (popular participation) ในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาชุมชน เพราะการมีส่วนร่วมนั้นเป็นการสอนหรือให้การศึกษาทางอ้อม (nondirective approach) แก่ประชาชนได้เรียนรู้ถึงวิถีทางการพัฒนาชุมชน ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดและสามารถนำไปใช้ประโยชน์เป็นแนวทางในการดำเนินงานแก้ไขป้องกันปัญหาของชุมชนในโอกาสต่อไป ซึ่งถือว่าเป็นการฝึกให้รู้จักกระบวนการประชาธิปไตยและเป็นการช่วยตนเองได้อีกประการหนึ่ง

กล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นทั้งหลักการและวิธีการทำงานกับชุมชน ทำให้ประชาชนได้ “เรียนรู้ด้วยการกระทำ” (learning by doing) เป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่ประชาชนได้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจการนั้น ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกรักหวงแหน และทำนุบำรุงรักษางานที่เกิดจากความร่วมมือของตนเอง ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงอาจนับได้ว่าเป็นสิทธิอย่างหนึ่งที่จะนำไปสู่สิทธิด้านอื่น เพราะเมื่อประชาชนมีสิทธิของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแล้วก็มีสิทธิที่ได้มาซึ่งผลของการพัฒนาด้วยตนเอง

เทศบาลตำบลทุ่งหลวง เป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้เปลี่ยนแปลงฐานะจาก อบต. เป็นเทศบาลตำบล ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของ อบต. เป็นเทศบาล เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 มีพื้นที่ในการดูแล 99 ตารางกิโลเมตร มีสภาพปัญหาคือประชาชนส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญและสนใจเรื่องการเมือง การพัฒนาท้องถิ่นไม่มากนัก รวมถึงนักการเมืองที่ประชาชนได้เลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่แทนประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจบทบาทหน้าที่และยังให้ความสำคัญต่อโครงการพัฒนาที่เกิดผลตอบสนองต่อประชาชนน้อย ทำให้ผู้บริหารและพนักงานยังมองว่าประชาชนเป็นผู้รับการพัฒนาแทนที่จะกระทำแบบมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความพยายามทำอะไรร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ และมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ

จากหลักการกระจายอำนาจหลักการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและปัญหาของเทศบาลตำบลทุ่งหลวงดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาศักยภาพของประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาแผนประชุมปฏิบัติการในการพัฒนาศักยภาพประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง และนำผลมาใช้ในการระบวงการพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาศักยภาพของประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อพัฒนาแผนประชุมปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาศักยภาพของประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยดำเนินการ ดังนี้

1. พื้นที่ในการศึกษา ได้แก่ เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ สมาชิกของประชาคม ซึ่งเป็นตัวแทนของหมู่บ้าน 16 หมู่บ้าน ตัวแทนองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิ ในเขตเทศบาล ตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี หมู่บ้านละ 20 คน รวมเป็น จำนวน 320 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 117 คน ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน สุนทร พูนเอียด, 2545: 112) ที่ค่าความเชื่อมั่น 0.95 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้ขอคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนคณาจารย์ที่ปรึกษาโดยแบ่งแบบสัมภาษณ์เป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเฉพาะด้าน

1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาของประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2) แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แบบสอบถามในข้อที่ 1) และ 2) จะเป็นการประเมินค่า (rating scale) ตามแนวทางสร้างเครื่องมือของลิเคิร์ต (Likert scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.2 การตรวจสอบเครื่องมือ

เพื่อให้การศึกษาข้อมูลภาคสนามมีความถูกต้องและเชื่อถือได้ก่อนที่จะนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยทำการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

3.2.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ที่มีความรู้ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาประชาคมและภาษา เป็นผู้ตรวจสอบ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงก่อนนำไปตรวจสอบความเชื่อมั่นต่อไป

3.2.2 การทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับสมาชิกประชาคมเทศบาลตำบลบ้านลือ อำเภอลำตาบาก จำนวน 30 คน แล้วนำผลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความน่าเชื่อถือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficients) ของครอนบาช (Cronbach,

1970 อ้างถึงใน สุนทร พูนเอียด, 2545: 144-145) ผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 ถือว่าเครื่องมือที่ใช้มีความเชื่อมั่นสูงเพียงพอที่จะไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ดำเนินการโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว จึงดำเนินการวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.4.1 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล ที่เก็บจากภาคสนาม ให้มีการตอบคำถามให้ครบถ้วน สมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์

3.4.2 การให้คะแนนและเกณฑ์จัดระดับปัญหาและความต้องการพัฒนาศักยภาพประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี กำหนดดังนี้

3.4.2.1 การให้คะแนนคำตอบของปัญหาและความต้องการพัฒนาศักยภาพในการวางแผนพัฒนาตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตอบในช่องปัญหา/ความต้องการ	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

3.4.2.2 เกณฑ์การจัดระดับปัญหาและความต้องการโดยนำผลของคะแนนคำตอบมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์เฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (weight mean score: WSM) ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ยของ	ระดับปัญหาและ
ปัญหาและความต้องการ	ความต้องการ
4.50 - 5.00	มากที่สุด
3.50 - 4.49	มาก
2.50 - 3.49	ปานกลาง
1.50 - 2.49	น้อย
1.00 - 1.49	น้อยที่สุด

โดยจะนำคะแนนเฉลี่ยในช่วงที่มีปัญหาและความต้องการฯ ระดับปานกลางขึ้นไป นำไปกำหนดเป็นปัญหาและความจำเป็นในการสร้างแผนปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเนื่องจากเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจึงใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

3.4.4.1 ค่าร้อยละ (percentage) ใช้สำหรับวิเคราะห์หรืออธิบายข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

3.4.4.2 ค่าเฉลี่ย (mean: \bar{x}) เพื่อวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางของคะแนนระดับสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาศักยภาพประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง

3.4.4.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) เพื่อวัดการกระจายของคะแนนระดับสภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาศักยภาพของประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง

ขั้นที่ 2 การพัฒนาศักยภาพประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน

1. การสร้างโครงร่างแผนประชุมปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพประชาคมในการพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลการศึกษาจากภาคสนามมาใช้กำหนดเป็นปัญหาและความจำเป็นกำหนดจุดมุ่งหมายของแผน และกำหนดหน่วยอบรม

2. การประเมินโครงร่างแผนประชุมปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพประชาคมในการพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การประเมินโครงร่างแผนประชุมปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพประชาคมในการพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่พัฒนาขึ้นโดยผู้รอบรู้เฉพาะทาง (subject matter specialist: SMS) เพื่อตรวจสอบประเมินและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขโครงร่างแผนปฏิบัติการซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการ

3. การปรับปรุงโครงร่างแผนประชุมปฏิบัติการฯ

การปรับปรุงโครงร่างแผนปฏิบัติการฯ โดยนำข้อมูลจากผลการประเมินโครงร่างแผนประชุมปฏิบัติการฯ ของผู้รอบรู้เฉพาะทางมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงโครงร่างแผนประชุมปฏิบัติการฯ ได้แผนประชุมปฏิบัติการฯ ฉบับสมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้และใช้จริงต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาศักยภาพของประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษากาศสนาม พบดังนี้

1.1 สภาพปัญหา ผลการศึกษาศภาพปัญหาของประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในทุกด้านมีปัญหาระดับมาก คือ ด้านสภาพการดำเนินงาน การบริหารของประชาคม การเตรียมพหุภาคี การวางแผนพัฒนาตำบล และการบริหารและการประเมินผลตามแผนพัฒนาเทศบาล รายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาศภาพปัญหาของประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประเด็นความต้องการพัฒนา	\bar{x}	S.D.	ระดับ ความ ต้องการ
1. ให้ประชาชนแจ้งข่าวสาร โดยผ่านช่องทางของสื่อ ที่เทศบาลได้จัดไว้ให้	4.10	0.530	มาก
2. มีข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน หรือให้ใช้ประโยชน์ ในการกำหนดปัญหาและความต้องการในการพัฒนาเทศบาล	3.94	0.605	มาก
3. ให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารของประชาคม ผ่านหลายช่องทาง	3.58	0.712	มาก
4. จัดให้มีช่องทางให้ประชาชนทราบข้อมูลข่าวสาร ต่อประชาคมที่สะดวก	3.66	0.760	มาก
5. จัดการประชุมประชาคมอย่างสม่ำเสมอโดยกำหนดเวลา ไว้ชัดเจน	3.62	0.690	มาก
6. เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมได้เสียกับประชาคมเข้ามีส่วนร่วม ในการประชุม	4.06	0.610	มาก
7. จัดให้มีการฝึกอบรม ให้ความรู้แก่สมาชิกของประชาคม ในเรื่องกระบวนการประชาคม	3.89	0.673	มาก
8. เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการกำหนด ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาเทศบาล	4.16	0.664	มาก
9. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา เทศบาล	4.16	0.623	มาก

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาของประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ต่อ)

ประเด็นความต้องการพัฒนา	\bar{x}	S.D.	ระดับ ความ ต้องการ
10. ให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ และการวางแผนพัฒนาเทศบาล	4.07	0.687	มาก
11. ให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของแผนโครงการ และกิจกรรมการพัฒนาเทศบาล	3.90	0.619	มาก
12. ให้ประชาชนร่วมกับประชาคม ดำเนินงานตามแผนโครงการ และกิจกรรมการพัฒนาเทศบาล	3.99	0.569	มาก
13. ฝึกอบรมให้ประชาชน มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่อง กระบวนการวางแผนพัฒนาเทศบาล	3.63	0.788	มาก
14. เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมมือกับเทศบาลในการวางแผน พัฒนาเทศบาล ให้สามารถตรงตามความต้องการและแก้ปัญหาของ ประชาชนได้	3.94	0.619	มาก
15. แบ่งความรับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเทศบาล ให้ผู้เกี่ยวข้องรับผิดชอบอย่างชัดเจน	3.72	0.628	มาก
16. ฝึกอบรมเรื่อง การเขียนแผน โครงการและกิจกรรมการพัฒนา เทศบาล	3.51	0.747	มาก
17. ฝึกอบรมเรื่องเทคนิคการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ของประชาคม	3.49	0.777	ปานกลาง
18. ฝึกอบรม เรื่องเทคนิคและวิธีการติดตามแผน ประเมินผล การบริหารแผนพัฒนาเทศบาล	3.48	0.769	ปานกลาง
19. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการพัฒนา ตามแผนพัฒนาเทศบาล	3.83	0.711	มาก
20. ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง และเสมอภาค ในการพัฒนาเทศบาล	3.84	0.684	มาก
รวม	3.83	0.673	มาก

1.2 มีความต้องการพัฒนาศักยภาพในการวางแผนพัฒนาตำบลทุ่งหลวง อยู่ในระดับมาก ใน 4 เรื่อง คือ 1) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการประชาคม 2) กระบวนการและเทคนิควิธีการดำเนินงานของประชาคม 3) กระบวนการวางแผนพัฒนาเทศบาลของประชาคม และ 4) การบริหารและการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบล ส่วนผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาพบว่าประเด็นสำคัญคือ 1) ความรู้ ความเข้าใจเรื่องบทบาทหน้าที่ของประชาคม 2) ช่องทางการได้รับข้อมูลข่าวสาร 3) การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมได้เสียกับประชาคมเข้ามีส่วนร่วมในการประชุม 4) ฝึกอบรมให้ประชาชน มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องกระบวนการวางแผนพัฒนาเทศบาล 5) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาเทศบาล และ 6) ให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง และเสมอภาคในการพัฒนาเทศบาล รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความต้องการพัฒนาศักยภาพในการวางแผนพัฒนาตำบลทุ่งหลวง

ประเด็นปัญหา สภาพการดำเนินงาน	\bar{x}	S.D.	ระดับ ปัญหา
1. เทศบาลได้จัดตั้งประชาคมขึ้นอย่างชัดเจน	4.23	0.637	มาก
2. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการประชาคมชัดเจน	3.98	0.538	มาก
3. กรรมการของประชาคมได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน ในเขตเทศบาล	3.71	0.732	มาก
4. กรรมการมีการกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ ในการบริหาร จัดการประชาคม	4.05	0.647	มาก
5. ประชาชนในเขตเทศบาลทราบว่าประชาคม มีบทบาทหน้าที่อะไร	3.47	0.747	มาก
รวม	3.89	0.660	มาก

2. ผลการพัฒนาแผนประชุมปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพของประชาคม ในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีดังนี้

2.1 การสร้างโครงร่างแผนประชุมปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพของประชาคม ในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

2.1.1 ปัญหาและความจำเป็น กำหนดขึ้นจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและผลการศึกษาคณะสนาม พบว่า การปฏิบัติงานของประชาคมในการพัฒนาตำบลมีปัญหามาก เนื่องจากการขาดความรู้ความเข้าใจการดำเนินงาน และไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนและมีความต้องการพัฒนาศักยภาพ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ กระบวนการวางแผนพัฒนาและการดำเนินงานของประชาคม เป็นต้น ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลเหล่านี้มาประมวล กำหนดเป็นปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาแผนประชุมปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพประชาคมฯ

2.1.2 จุดมุ่งหมายทั่วไปของแผนประชุมปฏิบัติการ เพื่อให้คณะกรรมการประชาคมมีความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะ การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ในชีวิตจริง

2.1.3 เนื้อหาของแผนประชุมปฏิบัติการฯ ประกอบด้วย 1) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการประชาคม 2) กระบวนการและเทคนิคการดำเนินงานของประชาคม 3) การวางแผนพัฒนาเทศบาลของประชาคม และ 4) การบริหารและการประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาล โดยในแต่ละเรื่องประกอบด้วย จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เนื้อหาวิชา เทคนิคการประชุม สื่อ/อุปกรณ์ เวลา และการประเมินผล ซึ่งแต่ละองค์ประกอบจะมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน

2.2 ผลการประเมินแผนประชุมปฏิบัติการฯ ที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้รอบรู้เฉพาะทาง (subject matter specialist: SMS) จำนวน 10 คน ประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของแผนประชุมปฏิบัติการฯ แล้วนำผลประเมินมาหาค่าเฉลี่ย พบว่าแผนประชุมปฏิบัติการฯ มีความเหมาะสมและสอดคล้องในระดับมากทุกประเด็น

2.3 ผลการปรับปรุงแก้ไขแผนประชุมปฏิบัติการฯ ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะของผู้รอบรู้เฉพาะทางที่ได้แนะนำและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแผนประชุมปฏิบัติการฯ ให้สมบูรณ์ขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแผนประชุมปฏิบัติการฯ ให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ทดลองหรือใช้จริงต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการพัฒนาศักยภาพประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการพัฒนาศักยภาพประชาคมในการพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอดงหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่พบโดยรวมมีความต้องการพัฒนาศักยภาพ อยู่ในระดับมาก ใน 4 ด้าน คือ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการประชาคม กระบวนการและเทคนิคการดำเนินงานของประชาคม การวางแผนพัฒนาเทศบาลของประชาคมและการบริหารและการประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาล จากผลการศึกษาสอดคล้องกับสุจินต์ ดาววีระกุล (2527: 73)

ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน กรณีศึกษาหมู่บ้านดีเด่น จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านตำแหน่งทางสังคม ความต้องการมีส่วนร่วม เพื่อนบ้าน การรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญต่อหมู่บ้าน จะมีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วม ผลการศึกษาของเถียรชัย บุรพชนก (2532: 102) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมสุขภาพหมู่บ้านพึ่งตนเองทางสาธารณสุขมูลฐาน จังหวัดระยอง พบว่า เพศ การมีตำแหน่งในองค์กรชุมชน หมู่บ้าน การได้รับข้อมูลข่าวสารการพัฒนา ฐานะทางเศรษฐกิจ ความรู้และเจตคติต่อสุขภาพจะมีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วม ผลการศึกษาของศิริินภา สถาพรจนา (2541: 111) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดเพชรบุรี พบว่า 1) บริบททางสังคมทางการเมือง ความสำนึกการเป็นพลเมืองและความผูกพันกับชุมชนท้องถิ่น การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน จะเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง 2) ความรู้ ความเข้าใจในการวางแผนพัฒนาตำบล จะมีผลสำคัญในการเข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาตำบล เนื่องจากกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล ซึ่งเป็นแผนประจำปี จะประกอบด้วยคณะบุคคล และหลายขั้นตอน ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 กำหนดให้มีคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลไว้ ประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลประกอบด้วย (1) คณะเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล 3 คน หัวหน้าสำนักงานจังหวัด ผังเมืองจังหวัด ผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบการวางแผนพัฒนาอำเภอ ปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล และเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน (2) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ประกอบด้วย ปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล หัวหน้าส่วนการบริหารเทศบาล เจ้าหน้าที่ผังเมืองจังหวัด ผู้อำนวยการ/หัวหน้ากองวิชาการและแผน หัวหน้าวิเคราะห์นโยบายและแผน และขั้นตอนในการจัดทำแผนมีถึง 7 ขั้นตอน (กรมการปกครอง สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น, 2544: 4-12) จากข้อมูลดังกล่าว จึงสะท้อนออกมาในรูปของสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาศักยภาพของประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบล ซึ่งเป็นกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบล 3) ขั้นตอนการพัฒนาประชาคมตามที่กรมพัฒนาชุมชน (2545: 4-11) ที่กำหนดแนวทางพัฒนาประชาคม 5 ขั้นตอน คือ (1) การเตรียมและเผยแพร่ทำความเข้าใจ (2) แสวงหาผู้นำกลุ่ม องค์การอาสาสมัคร (3) การให้การศึกษากับพัฒนากระบวนการประชาคม (4) ดำเนินการตามกระบวนการประชาคม และ (5) การติดตามประเมินผล จากขั้นตอนดังกล่าวและเมื่อตรวจสอบกับผลการวิจัยแล้ว พบว่า ประชาคมในเขตเทศบาลตำบลอำเภอทุ่งหลวงยังขาดโอกาสในการพัฒนาตามกระบวนการทั้ง 5 นี้ และผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวคิดของกิติพร ศรีวงศ์ชัย (2542: 18-19) ที่เสนอผลความคิดว่า ประชาคมที่เป็นอุดมคติต้องมีองค์ประกอบ (1) วิสัยทัศน์ร่วมกัน (2) มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง (3) มีความเป็นธรรมชาติที่มีใช้การแต่งตั้ง (4) มีความรักสามัคคี มีความเอื้ออาทร สมานฉันท์ (5) มีองค์ความรู้และความสามารถ

(6) มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติหรือการทำกิจกรรมร่วมกัน (7) มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง/มีเครือข่ายความร่วมมือ และ (8) มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ จากผลการสะท้อนอันสืบเนื่องจากข้อค้นพบดังกล่าวจึงเห็นว่า การพัฒนาศักยภาพของประชาคม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ของประชาคมและการพัฒนาเทศบาลตำบล สนองตอบต่อความต้องการและสภาพปัญหาที่แท้จริงของชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่ความยั่งยืนในการพัฒนาต่อไป

2. การสร้างแผนการประชุมปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพของประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการดำเนินการได้แผนการประชุมปฏิบัติการฯ ที่สมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปทดลองใช้และใช้จริงต่อไปได้ ผลการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการวางแผนพัฒนาของสุนทร พุนเียด (2545: 110) ที่เสนอแนวคิดในการวางแผนไว้ว่า ขั้นตอนที่สำคัญของการวางแผนต้องเข้าใจปัญหาและค้นหาปัญหาของชุมชนโดยร่วมกับชุมชน การอภิปรายถกเถียงสภาพปัญหาและพิจารณาความสำคัญของปัญหาที่ควรแก้ไขโดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และสอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2538: 12) ที่กล่าวไว้ว่าเทคนิคการระดมความคิดที่จะให้ความสำคัญต่อความคิดและมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนบนพื้นฐานความเท่าเทียมกัน เป็นการนำคนมาเป็นศูนย์กลางความคิดและทำงานร่วมกันในรูปแบบของการประชุมปฏิบัติการหรือระดมความคิดในการวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน และเป็นแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโดยประชาชน และสอดคล้องกับแนวคิดการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2547: 272-273) ที่กล่าวไว้ว่าในการร่วมกันเพื่อวางแผนพัฒนาต้องมี 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน และ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้ต้องมีการประชุมปฏิบัติการเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความตระหนักและดำเนินกิจกรรมร่วมกันจึงจะเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม การประชุมปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพประชาคมที่กำหนดขึ้นจึงเป็นกระบวนการหนึ่งและผู้รอบรู้เฉพาะทางเห็นว่ามีเหมาะสม และสอดคล้องที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพของประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกับสมาชิกประชาคมใช้ค้นหาสาเหตุและกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของประชาคมให้มีประสิทธิภาพ

1.2 สถาบันการศึกษาควรทำหลักสูตรฝึกอบรม ชุมกิจกรรม หรือการประชุมปฏิบัติการ พัฒนาศักยภาพฯ ในเรื่องที่จะต้องบทบาทหน้าที่ของประชาคมโดยเร่งด่วน

1.3 กระทรวงมหาดไทย หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะทำโครงสร้าง และบทบาทหน้าที่ของประชาคมให้ชัดเจนในการบริหารจัดการตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งประชาคม

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

2.1 หน่วยงานที่ควรนำผลงานวิจัยไปใช้โดยตรงคือ เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.2 หน่วยงานที่ควรนำผลงานวิจัยไปใช้ในการพัฒนาประชาคมให้มีประสิทธิภาพและเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่น คือ กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

2.3 เนื่องจากแผนการประชุมปฏิบัติการพัฒนาตำบลเน้นกระบวนการประชุมปฏิบัติการ ผู้นำไปใช้จึงควรกำหนดกลุ่มเป้าหมาย วัน เวลา สถานที่ในการประชุมให้ชัดเจน มีการเตรียมความพร้อมทั้งสถานที่ อุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ วิทยากรกระบวนการ และคู่มือการประชุมปฏิบัติการ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรวิจัยเรื่อง การประเมินประสิทธิภาพของแผนการประชุมปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพประชาคมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่พัฒนาขึ้นนี้ เนื่องจากยังไม่ได้นำไปทดลองใช้เพื่อประเมินประสิทธิภาพของแผนฯ

3.2 ควรวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำของสมาชิกประชาคม เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.3 ควรวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาสมาชิกประชาคม เทศบาลตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สรุป

ในขณะที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เน้นการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแก้ปัญหาชุมชนท้องถิ่นด้วยตนเอง โดยเฉพาะการกำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่นของตน เพื่อให้ตอบสนองความต้องการและแก้ปัญหาได้ตรงประเด็นและรวดเร็ว จากการศึกษาครั้งนี้ประชาคมในเขตเทศบาลตำบลทุ่งหลวง มีหน้าที่ในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเทศบาลของตน กลับพบว่ามีปัญหาและความต้องการที่จะพัฒนาประชาคม ทั้งด้านการบริหาร การดำเนินงาน บทบาทหน้าที่ของสมาชิกประชาคม การวางแผนพัฒนาเทศบาล และ

การประเมินผลการพัฒนาตามแผน จึงนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาเป็นแผนประชุมปฏิบัติการพัฒนา ศักยภาพของประชาคมในการวางแผนพัฒนาตำบลทุ่งหลวง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และผู้รอบรู้เฉพาะทาง ได้ตรวจสอบแผนประชุมปฏิบัติการฯ ที่พัฒนาขึ้นพบว่า มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็น สามารถนำไปใช้พัฒนาศักยภาพของประชาคม ในการวางแผนพัฒนาเทศบาลตำบลได้

เอกสารอ้างอิง

- กิจชัย ชัยนาคอนันต์. (2545). **การศึกษาแนวโน้มของหลักสูตรการประชาสัมพันธ์ในทศวรรษหน้าในทัศนะของนักวิชาการและนักวิชาชีพประชาสัมพันธ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญา วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กิติพร ศรีวงศ์ชัย. (2542). **บทบาทประชาคมตำบลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2544). **ชุมชนนิยม ฝ่าวิกฤตชุมชนล่มสลาย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ส.เอเซียเพลส.
- โกวิท พวงงาม. (2550). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ: วิทยุชุมชน.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2547). **การบริหารโครงการพัฒนาของรัฐ**. กรุงเทพฯ: สหายบล็อกและการพิมพ์.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2544). **100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2540 (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- ธีรรัชย์ บุรพชนก. (2532). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมสุขภาพ ของหมู่บ้านพึ่งตนเองทางสาธารณสุขมูลฐาน ในจังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วันชัย บุญยสุรัตน์. (2542, กุมภาพันธ์). **การปรับตัวของท้องถิ่นตามทิศทางสังคมไทย. นิตยสารท้องถิ่น, 39 (2), 73-77.**
- ศิริณา สถาพรจนา. (2541). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดเพชรบุรี กรณีศึกษา กลุ่มคนรักเมืองเพชร**. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุจินต์ ดาววีระกุล. (2527). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณี หมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัด จังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี พ.ศ. 2527**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สุนทร พูนเอียด. (2545). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุราษฎร์ธานี.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2540). **การประชาสัมพันธ์เชิงปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: A.N. การพิมพ์.
- อศิร รพีพัฒน์. (2531). **ปัญหาการพัฒนาชนบทเรียนจากการยกกระบัตร โครงการพัฒนาชนบทลุ่มแม่น้ำกลอง**. ขอนแก่น: สถาบันการวิจัยและพัฒนา
- อดุลย์รัตน์ องอาจยุทธ์. (2536). **กระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีสภาตำบลของอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. ภาคนิพนธ์ปริญญาสาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม มหาวิทยาลัยเกริก.
- อุบลวรรณ ปิติพัฒนะโฆษิต. (2543). **วิวัฒนาการของการประชาสัมพันธ์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Atchison, T. J. & Hill, W. W. (1978). **Management today: Managing work in organization**. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Koontz, H., & O'Donnell, C. (1986). **Principle of management: An analysis of managerial function**. New York: McGraw-Hill Book.
- Knezerich, S. J. (1984). **Administration of public education (4th ed.)**. New York: Harper& Row.
- Sergiovanni, T. J. & other. (1989). **Education governance and administration (2nd ed.)**. Englewood Cliffs, New Jersey: prentice-Hall.